

Lieta C-205/20

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2020. gada 8. maijs

Iesniedzējtiesa:

Landesverwaltungsgericht Steiermark (Austrija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2020. gada 27. aprīlis

Prasītājs:

NE

Atbildētāja iestāde:

Bezirkshauptmannschaft Hartberg–Fürstenfeld

Pamatlietas priekšmets

Sods par pienākumu attiecībā uz darba ņēmēju deklarēšanu un darba samaksas dokumentu glabāšanu neizpildi

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Tiesas rīkojuma C-645/18 īstenošana, Direktīvas 2014/67/ES 20. panta tieša piemērojamība (sodu kumulācija vairāku iesaistīto darba ņēmēju gadījumā)

Prejudiciālie jautājumi

1) Vai Direktīvas 2014/67/ES 20. pantā paredzētā prasība par sodu samērīgumu, ko Eiropas Savienības Tiesa ir interpretējusi rīkojumos *Bezirkshauptmannschaft Hartberg–Fürstenfeld* (C-645/18, ECLI:EU:C:2019:1108), kā arī *Bezirkshauptmannschaft Hartberg–Fürstenfeld* (C-140/19, C-141/19, C-492/19,

C-493/19 un C-494/19, ECLI:EU:2019:1103), ir tieši piemērojama direktīvas tiesību norma?

2) Gadījumā, ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noliedzoša:

Vai, interpretējot dalībvalsts tiesības saskaņā ar Savienības tiesībām, tiek pieļauts un prasīts, lai dalībvalstu tiesas un administratīvās iestādes šajā gadījumā piemērojamās valsts krimināltiesību normas papildina ar Eiropas Savienības Tiesas rīkojumos *Bezirkshauptmannschaft Hartberg–Fürstenfeld* (C-645/18, ECLI:EU:C:2019:1108), kā arī *Bezirkshauptmannschaft Hartberg–Fürstenfeld* (C-140/19, C-141/19, C-492/19, C-493/19 un C-494/19, ECLI:EU:2019:1103) noteiktajiem samērīguma kritērijiem, ja valsts līmenī nav pieņemtas jaunas tiesību normas?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

LESD 56. pants, Direktīvas 2014/67/ES 20. pants

Atbilstošās valsts tiesību normas

Verwaltungsstrafgesetz [Administratīvo sodu likuma] (turpmāk tekstā – “VStG”) 16. panta 1. un 2. punkts, *Verwaltungsgerichtsverfahrensgesetz* [Likuma par administratīvo procesu tiesā] (turpmāk tekstā – “VwGVG”) 52. panta 1. un 2. punkts, *Lohn- und Sozialdumping-Bekämpfungsgesetz* [Algu un sociālā dempinga novēršanas likuma] (turpmāk tekstā – “LSD–BG”) 26. panta 1. punkts, 27. panta 1. punkts un 28. panta 1. punkts

Atbilstošā Tiesas judikatūra

Rīkojums, 2019. gada 19. decembris, *Bezirkshauptmannschaft Hartberg–Fürstenfeld*, C-645/18, EU:C:2019:1108; rīkojums, 2019. gada 19. decembris, *Bezirkshauptmannschaft Hartberg–Fürstenfeld*, C-140/19, C-141/19 un C-492/19 līdz C-494/19, EU:2019:1103; spriedums, 2019. gada 12. septembris, *Maksimovic u.c.*, C-64/18, C-140/18, C-146/18 un C-148/18, ECLI:EU:C:2019:723; spriedums, 1991. gada 27. jūnijs, *Mecanarte*, C-348/89, EU:C:1991:278; spriedums, 2017. gada 22. marts, *Euro–Team Kft. un Spirál–Gép Kft.*, C-497/15 un C-498/15, EU:C:2017:229; spriedums, 2018. gada 4. oktobris, *Dooel Uvoz–Izvoz Skopje Link Logistic N&N*, C-384/17, EU:C:2018:810; spriedums, 1982. gada 19. janvāris, *Becker*, C-8/81, EU:C:1982:7; spriedums, 2008. gada 15. aprīlis, *Impact*, C-268/06, EU:C:2008:223; spriedums, 2016. gada 14. septembris, *Martínez Andrés un Castrejana López*, C-184/15 un C-197/15, EU:C:2016:680; spriedums, 2018. gada 24. janvāris, *Pantuso u.c.*, C-616/16 un C-617/16, EU:C:2018:32; spriedums, 2016. gada 13. jūlijs, *Pöpperl*, C-187/15, EU:C:2016:550; spriedums, 2018. gada 28. jūnijs, *Crespo Rey*, C-2/17, EU:C:2018:511; spriedums, 1984. gada 10. aprīlis, *von Colson un Kamann*, 14/83, EU:C:1984:153

Īss pamatlietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Šī tiesvedība ir Tiesas 2019. gada 19. decembra rīkojuma lietā C-645/18 pamatā esošās tiesvedības turpinājums (skat. attiecībā uz pamatlietas faktiskajiem apstākļiem). Pēc tam, kad Tiesa šajā rīkojumā bija konstatējusi piemērojamo valsts tiesību normu neatbilstību Savienības tiesībām, valsts likumdevējs līdz šim nav ieviesis vai vismaz plānojis ieviest aizstājošu regulējumu nedz attiecībā uz šeit piemērojamajām *LSD–BG* tiesību normām, nedz attiecībā uz Likuma par ārvalstnieku nodarbināšanu krimināltiesību normām, uz kurām attiecas Tiesas spriedums lietā *Maksimovic* (C-64/18) (arī tiesiskais regulējums attiecībā uz naudas sodus aizstājošiem brīvības atņemšanas sodiem un iemaksām tiesāšanās izdevumu segšanai nav ticis grozīts).

Pieņemamība

- 2 Attiecībā uz prejudiciālo jautājumu pieņemamību iesniedzējtiesa atsaucas uz Eiropas Tiesas spriedumiem lietās *Euro Team* un *Spirál–Gép* (C-497/15 un C-498/15), kā arī uz *Dooel Uvoz Izvoz Skopje Link Logistic N&N* (C-384/17), kas ir salīdzināmi gan no faktisko apstākļu, gan juridiskā viedokļa.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 3 Ņemot vērā pirmajā punktā minēto Eiropas Savienības Tiesas spriedumu *de facto erga omnes* iedarbību, neraugoties uz vēl izskatāmajām pamatlietām desmitiem vai pat simtiem administratīvo pārkāpumu procesu, kas dažādās instancēs Austrijā jau tiek izskatīti vai tiks izskatīti, rodas jautājums, vai attiecīgās krimināltiesību normas, kas negrozītas formāli joprojām ir spēkā, vispār vēl drīkst tikt piemērotas, un, ja tā, tad kādā veidā.
- 4 *Verwaltungsgerichtshof* [Augstākā administratīvā tiesa] (turpmāk tekstā – “*VwGH*”) savā 2019. gada 15. oktobra spriedumā lietā Ra 2019/11/0033, pamatojoties uz Eiropas Savienības Tiesas apsvērumiem spriedumā lietā *Maksimovic* attiecībā uz jautājumu, kā tagad noteikt sodus, ir secinājusi, ka gadījumā, ja tiek pārkāpts pienākums nodot rīcībā darba samaksas dokumentus, lai panāktu atbilstību Savienības tiesībām, pēc iespējas saglabājot valsts tiesībās noteikto, tad ir jāpiemēro tikai viens sods, pat, ja iesaistīti ir vairāki darba ņēmēji. Tas tādēļ, ka alternatīva – nepiemērot krimināltiesību normu kopumā neatbilstības Savienības tiesībām dēļ, pamatojoties uz to, ka likumdevējs nav noteicis maksimālo sodu gadījumos, kad tiek pārkāpts pienākums nodot rīcībā darba samaksas dokumentus attiecībā uz vairākiem darba ņēmējiem, radītu vēl plašāku iejaukšanos valsts tiesībās. Turklāt *VwGH* šajā spriedumā ir secinājusi, ka likumā paredzētie minimālie sodi vairs nav piemērojami un ka saskaņā ar *VStG* 16. pantu vairs nedrīkst tikt piemēroti naudas sodus aizstājoši brīvības atņemšanas sodi.
- 5 Administratīvās tiesas lielākoties ievēro šajā spriedumā noteikto, tomēr dažreiz no *Verfassungsgerichtshof* [Konstitucionālās tiesas] (turpmāk tekstā – “*VfGH*”)

judikatūras (tostarp no 2019. gada 27. novembra sprieduma, E 2047/2019), saskaņā ar kuru tiesām ir pienākums pēc savas iniciatīvas nepiemērot jebkuru Savienības tiesībām pretrunā esošu valsts tiesību normu, tiek secināts, ka *VfGH* atšķirībā no *VwGH* neuzskata par pieļaujamu attiecīgo krimināltiesību normu daļēju turpmāku piemērošanu un tādējādi līdz aizstājošā regulējuma ieviešanai vairs nedrīkst tikt piemēroti sodi. Soda noteikšana katrā atsevišķā gadījumā ir ļoti atšķirīga: dažreiz, pat ja ir liels skaits iesaistīto darba ņēmēju, pašreizējais kopējais sods tiek noteikts minimālā soda apmērā, vai arī nedaudz virs tā, dažreiz tiek noteikts kopējais sods, kurš gandrīz atbilst summai, kas līdz šim būtu bijis jāpiemēro par katru pārkāpumu kā atsevišķais sods. Daži administratīvo tiesu tiesneši, atkāpjoties no iepriekš minētā *VwGH* sprieduma, brīvi interpretējot Tiesas spriedumu lietā *Maksimovic*, turpina piemērot kumulatīvus naudas sodus. Attiecībā uz minimālajiem sodiem no *VwGH* sprieduma daļēji tiek secināts, ka tikpat labi ir pieļaujami sodi, kas ir zemāki nekā līdzšinējie likumā noteiktie minimālie sodi; tomēr lielākoties tiek secināts, ka tagad vispār vairs nepastāv nekāds zemākais soda sliekšnis. Bieži, it īpaši administratīvajā līmenī, tiek nogaidīts attiecībā uz lēmumu pieņemšanu.

- 6 Kopumā pašreizējo situāciju raksturo *sadrumstalota judikatūra* un no tās izrietošā *juridiskā nenoteiktība*, kas būtiski pārsniedz šo konkrēto gadījumu, ko gan iestādes un tiesas, kas ir atbildīgas par izpildi, gan tiesību normas adresāti uztver kā neapmierinošu.

Par pirmo prejudiciālo jautājumu

- 7 Ir gan taisnība, ka spriedumā lietā C-384/17 Tiesa jau ir sniegusi noraidošu atbildi uz Ungārijas tiesas uzdoto prejudiciālo jautājumu par Direktīvas 1999/62 9.a pantu. Tomēr ir jānorāda, ka, lai gan Direktīvas 1999/62 9.a panta formulējums ir līdzīgs, tas tomēr nav formulēts identiski Direktīvas 2014/67/ES 20. pantam. Papildus ir jānorāda, ka Tiesa, izvērtējot jautājumu, kad Savienības tiesību norma “*saistībā ar tās priekšmetu [...] ir pietiekami skaidra, precīza un beznosacījumu, uz ko var atsaukties, ciktāl normas nosaka tiesības, kuras indivīdi spēj aizstāvēt attiecībā pret valsti*” tās attiecīgās judikatūras izpratnē (spriedumi lietā *Becker* [C-8/81], 25. punkts, un lietā *Impact* [C-268/06], 56. un 57. punkts), un tātad ir tieši piemērojama, izmanto pilnīgi atšķirīgus kritērijus atkarībā no tā, kāds mērķis ir attiecīgajai Savienības tiesību normai un, vai attiecīgā tiesību norma ir norma, kas ietver vai nu aizliegumu, vai tiesības (šajā ziņā skat. sīkāk ģenerālvokāta secinājumus lietā C-384/17, 63.–69. punkts).
- 8 Tieši Tiesas spriedumu lietās *Euro Team* un *Spirál–Gép* salīdzinājums ar spriedumiem lietā *Maksimovic* un abās lietās *Bezirkshauptmannschaft Hartberg–Fürstenfeld* (pirmkārt, C-645/18 un, otrkārt, C-141/19, C-492/19, C-493/19 un C-494/19) liecina, ka, pat piemērojot līdzīgas direktīvās ietvertās sankciju sistēmas, Tiesa, izvērtējot valsts tiesisko regulējumu, var izdarīt pilnīgi atšķirīgus secinājumus. Proti, attiecībā uz spriedumā lietā *Euro Team* un *Spirál–Gép* aplūkoto Ungārijas naudas sodu sistēmu tika kritizēts nevis tās absolūtais apmērs, bet gan krimināltiesību normas nediferencējošais raksturs, kurā nebija paredzētas

ne soda robežas, ne arī cita iespēja, nosakot sodu, ņemt vērā attiecīgā gadījuma īpašos apstākļus. Savukārt rīkojumā, kas ir pamatlietas pamatā, un iepriekš minētajos prejudiciālajos nolēmumos Tiesa nav kritizējusi attiecīgo Austrijas krimināltiesību normu precizitātes trūkumu, bet gan, vienkāršāk izsakoties, to, ka no augstu minimālo sodu mijiedarbības, kumulatīvi piemērojamiem atsevišķiem sodiem un maksimālā apmēra neesamības izriet kopējais sods, kas, pēc Tiesas domām, ir nesamērīgs sods. Prasības, kas attiecīgi izriet no šiem spriedumiem valsts likumdevējam attiecībā uz Savienības tiesībām atbilstīgu aizstājošu regulējuma ieviešanu, kā arī attiecībā uz tiesām un administratīvajām iestādēm, kurām pārejas periodā līdz šāda aizstājošā regulējuma ieviešanas ir jārisina jautājums par to, vai krimināltiesību normas, kuras Tiesa ir uzskatījusi par Savienības tiesībām neatbilstošām, var turpināt piemērot, un ja tā, tad kādā veidā, tādēļ ir pilnībā atšķirīgas.

- 9 Šim prejudiciālajam jautājumam nav hipotētiska rakstura, jo Tiesas atbildei ir tieša ietekme uz naudas sodu, kas tagad varētu vai vairs nevarētu tikt piemērots prasītājiem pamatlietā. Turklāt 5. punktā izklāstīto iemeslu dēļ atbildei uz šo jautājumu papildus pamatlietai ir nozīme attiecībā uz lielu skaitu citu tiesvedību, kuru mērķis ir novērst pastāvošo juridisko nenoteiktību vai sadrumstaloto judikatūru.

Par otro prejudiciālo jautājumu

- 10 Ja Tiesa uz pirmo prejudiciālo jautājumu atbildētu noraidoši, no tā vispirms izriet, ka pamatlietas pusēm tas nenozīmē tiesības valsts iestādēs un tiesās atsaukties uz Direktīvas 2014/67/ES 20. pantu. Tomēr tas neatbrīvo dalībvalstis, tostarp to tiesas, no pienākuma transponēt direktīvu (skat. tostarp spriedumus lietās *Martinez Andres* un *Castrejana Lopez*, C-184/15 un C-197/15, 50. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī *Pantuso* u.c., C-616/16 un C-617/16, 42. punkts).
- 11 Šī pienākuma izpildei atbilstīgas interpretācijas princips prasa, lai valsts tiesas, ņemot vērā valsts tiesības kopumā un piemērojot tajās atzītās interpretācijas metodes, veiktu visas to kompetencē ietilpstošās darbības, lai nodrošinātu Savienības tiesību pilnīgu efektivitāti un rastu risinājumu, kas atbilstu to mērķim (skat. tostarp spriedumus, *Pöpperl*, C-187/15, 43. punkts, un *Crespo Rey*, C-2/17, 70. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 12 Tomēr šim atbilstīgas valsts tiesību interpretācijas principam ir zināmas robežas. Tādējādi valsts tiesas pienākuma ņemt vērā Savienības tiesības, interpretējot un piemērojot attiecīgās valsts tiesību normas, robežas nosaka vispārējie tiesību principi, un minētais pienākums nevar būt pamats valsts tiesību *contra legem* interpretācijai (skat. tostarp spriedumu, *Pöpperl*, C-187/15, EU:C:2016:550, 44. punkts).
- 13 Ņemot vērā Tiesas judikatūru (spriedums lietā *Link Logistic* [C-384/17], 59. un 60. punkts, kurā Tiesa nesevoja ģenerālvokāta [secinājumu 90., 95. un 96. punkts] viedoklim), iesniedzējtiesai ir šaubas par to, vai naudas soda

noteikšana, kas tagad ir jāveic pamatlietā, ņemot vērā iepriekš minēto *VwGH* spriedumu lietā Ra 2019/11/0033, rezultātā arī nebūtu likuma piemērošana *contra legem*. Galu galā gan likumā noteiktā prasība piemērot sodus “*par katru darba ņēmēju*”, gan attiecīgi norādītie minimālie sodi ir skaidri un nepārprotami likumā noteikti formulējumi, kurus interpretācijas ceļā nevar aplūkot atšķirīgi. Ģenerālvokāts lietā *Link Logistik* savos apsvērumos par atbilstīgas interpretācijas robežām (56.–60. punkts), atsaucoties uz ģenerālvokātes E. Šarpstones [*E. Sharpston*] secinājumiem lietā *Unibet* (C-432/05, 55. punkts), ir norādījis: “*Noteikums “būt A” pēkšņi nevar kļūt par “būt ne-A”*”.

- 14 Attiecībā uz tagad prasīto rīcību saistībā ar likumā noteiktajiem minimālajiem sodiem *VwGH* iepriekš 4. punktā minētajā spriedumā, šķiet, ir uzskatījusi, ka, nosakot sodu, “*likumā noteiktā zemākā soda robeža*” (attiecīgais minimālais sods) vairs nedrīkst tikt ņemta vērā, kā rezultātā tagad arī tajos gadījumos, kad saskaņā ar valsts tiesībām zemāks minimālais sods nav iespējams, var tikt piemērots *mazāks* sods. Šāds risinājums atbilstīgas interpretācijas nodrošināšanai būtībā atbilst tam, kuru ģenerālvokāts lietā *Link Logistik* bija atzinis par pieņemamu, taču kuru Tiesa neatbalstīja. Tas tādēļ, ka, kā tajā lietā, šāda rīcība nozīmē, ka saskaņā ar valsts tiesībām apmēra ziņā skaidri noteikts naudas sods (*Link Logistik*) vai šajā gadījumā apmēra ziņā precīzi aprēķināts minimālais naudas sods tiek samazināts pretēji skaidrajam likuma formulējumam.
- 15 Tas, vai iesniedzējtiesai patiešām ir atļauts rīkoties aprakstītajā veidā, vai arī attiecīgās krimināltiesību normas Tiesas rezolutīvās daļas izpratnē lietā *Link Logistik* ir pilnībā jāatstāj bez piemērošanas, jo tādējādi tiktu pārsniegtas atbilstīgas interpretācijas robežas un, attiecīgajai tiesai izvēloties pieņemt mazāku vai pat neesošu minimālo sodu patiesībā, nozīmētu slēptu likumdošanas darbību un līdz ar to judikatūru, ir jautājums, kas tieši attiecas uz pamatlietu. Pamatlietā jau lēmumā par naudas soda piemērošanu, kas tika apstrīdēts ar sūdzību, visos gadījumos tika piemērots likumā noteiktais minimālais sods. Tādējādi, tā kā nav izpildīti valsts tiesību normās paredzētie nosacījumi minimālā soda samazināšanai (*VStG* 20. pants un 45. panta 1. punkta 4. apakšpunkts), turpmāka piemēroto naudas sodu samazināšana būtu iespējama tikai tad, ja iepriekš aprakstītais rīcības veids atbilstu Savienības tiesībām.
- 16 Tomēr šāda tiesību nodibinoša likuma piemērošana šķiet kritizējama arī cita iemesla dēļ. Proti, iepriekš minētās Tiesas judikatūras izpratnē atbilstīgas interpretācijas principam ir savas robežas, kuras tostarp nosaka *vispārējie tiesību principi*, kuru vidū Austrijas tiesību sistēmā katrā ziņā ir *vienlīdzības* un *likumības principi*. *Verfassungsgerichtshof* (G 49/2017 u.c.) interpretē likumības principu it īpaši krimināltiesību jomā ļoti šauri, kas stingri ierobežo tiesu īstenoto tiesību piemērošanu. Kā jau tika norādīts iepriekš 5. punktā, pašreizējo judikatūru jau raksturo no vienlīdzības principa aspekta raugoties apšaubāma sadrumstalotība, kā arī *Case law* sistēmai tuva soda noteikšana katrā atsevišķā gadījumā, kas ir pilnībā sveša Austrijas tiesību sistēmai, it īpaši krimināltiesību sistēmas jomā.

- 17 Iesniedzējtiesai ir šaubas arī par to, vai sprieduma lietā *Maksimovic* rezolutīvā daļa, kas attiecas uz naudas sodus aizstājošiem brīvības atņemšanas sodiem un iemaksām tiesāšanās izdevumu segšanai, kā arī rīkojuma C-645/18 rezolutīvā daļa attiecībā uz iemaksu tiesāšanās izdevumu segšanai, patiešām ir jāsaprot tādējādi, ka jebkādu naudas sodus aizstājošu brīvības atņemšanas sodu un iemaksu tiesāšanās izdevumu segšanai piemērošana ir neatbilstoša Savienības tiesībām, vai arī tikai tad, kad, kā tas ir konkrētajos gadījumos, kumulatīvi piemērojot *VStG* 16. pantā, kā arī *VwGVG* 52. pantā noteikto, nepastāvot soda maksimālajam apmēram, rodas nesamērīgs kopējais aizstājošais brīvības atņemšanas sods vai nesamērīgi augsta kopējā iemaksa tiesāšanās izdevumu segšanai. Galu galā no konkrētajiem gadījumiem, piemēram lietas C-146/18, izriet, ka prasītājam šajā lietā draudēja kopējais aizstājošais brīvības atņemšanas sods uz 1736 dienām un gadījumā, ja viņa prasība administratīvajā tiesā tīktu pilnībā noraidīta, kopējā iemaksa tiesāšanās izdevumu segšanai vairāk nekā 500,000 EUR apmērā. Turklāt iesniedzējtiesas šaubas radīja nevis tas, vai saskaņā ar *VStG* 16. panta 2. punktu līdz divām nedēļām ierobežotais aizstājošais brīvības atņemšanas sods kā tāds atbilst Savienības tiesībām, bet gan kādas sekas konkrētajā gadījumā radītu tā kumulatīva piemērošana, kā arī attiecībā uz iemaksu tiesāšanās izdevumu segšanai atbilstoši *VwGVG* 52. pantam, ka tā, nepastāvot likumā noteiktam maksimālajam apmēram, konkrētajā gadījumā esošajā kombinācijā, ko veido augsti atsevišķie naudas sodi un liels skaits rezolutīvās daļas punktu, sasniedz šķietami nesamērīgu kopējo summu.
- 18 Tā kā Savienības tiesību pareiza piemērošana nešķiet tik acīmredzama, ka nav iespējamas pamatotas šaubas, un nav iespējama direktīvām atbilstoša valsts tiesību interpretācija, saskaņā ar LESD 267. pantu tiek uzdoti prejudiciālie jautājumi ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.